

СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ СТУДЕНТАМ ЗВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

SPECIFICITY OF TEACHING THE DISCIPLINES OF PROFESSIONAL GUIDANCE IN ENGLISH USING ONLINE PLATFORMS TO STUDENTS OF UNIVERSITY OF UNIVERSITY OF UKRAINE IN WARTIME CONDITIONS

У статті висвітлені поняття «компетентність», «дистанційне навчання», «штучний інтелект». Проаналізовано мету навчання у вищих школах нашої держави на основі Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. Вивчено класифікацію синхронних та асинхронних засобів навчання, загальну картину якості дистанційної освіти в українських вишах, недоліки та переваги такого формату підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей.

Окреслено головні проблеми щодо засвоєння іноземних мов здобувачами вищої освіти, викладання англійською мовою та способи їх вирішення у нинішніх реаліях в Україні. Досліджено мотивацію студентів до навчання, актуальні методичні підходи до викладання іноземних мов в умовах воєнного стану в країні. Розкрито види інтерактивних освітніх методів при викладанні англійською мовою та на заняттях з іноземних мов, зокрема англійської. Осмислено дидактичне значення та форми самостійної роботи з іноземною інформацією здобувачів в українських закладах вищої освіти.

Враховано необхідність цифрових технологій у процесі викладання іноземних мов студентам вищих шкіл нашої держави, доступність і функціональність інтерактивних платформ, приклади безкоштовних (відкритих, масових) «помічників» (Duolingo, LernEnglish, BBC Learning English, Livemocha, Callan Method тощо). Звернуто увагу на історію виникнення штучного інтелекту, переваги його використання в освітній сфері, перспективи розвитку. Схарактеризовано значення нейромереж під час вивчення іноземних мов студентами закладів вищої освіти України, особливості залучення штучного інтелекту на таких заняттях.

Проаналізовано практичний досвід використання MyEnglishLab, можливості платформ Moodle, Google Classroom, Sakai; онлайн-сервісів – Busuu, LinguaLeo, Lang-g. Окреслено досконалість Google Translate, Assistant, ChatGPT. Розглянуто доцільність постійного використання таких новацій під час дистанційного навчання здобувачів вищої освіти у вишах України. Висвітлено переваги та недоліки від постійного залучення науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти нашої держави на заняттях з іноземних мов за професійним спрямуванням інноваційних технологій та платформ. **Ключові слова:** науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти України, студенти, воєнний стан, дистанційне навчання,

викладання англійської мови, освітні онлайн-платформи, штучний інтелект.

The article highlights the concepts of «competence», «distance learning», «artificial intelligence». The goal of education in the higher schools of our country was analyzed based on the Law of Ukraine «On Higher Education» dated July 1, 2014. The classification of synchronous and asynchronous means of education, the general picture of the quality of distance education in Ukrainian higher education institutions, the disadvantages and advantages of this format of training future specialists of various specialties were studied.

The main problems regarding the acquisition of foreign languages by students of higher education and ways to solve them in the current realities in Ukraine are outlined. The motivation of students to study, current methodical approaches to teaching foreign languages in the conditions of martial law in the country were studied. Types of interactive educational methods in foreign language classes, in particular English, are revealed. The didactic significance and forms of independent work with foreign language information of applicants in Ukrainian institutions of higher education are elaborated.

The necessity of digital technologies in the process of teaching foreign languages to students of higher schools of our country, the availability and functionality of interactive platforms, examples of free (open, mass) «helpers» (Duolingo, LernEnglish, BBC Learning English, Livemocha, Callan Method, etc.) are taken into account. Attention is drawn to the history of the emergence of artificial intelligence, the advantages of its use in the educational sphere, and development prospects. The importance of neural networks during the study of foreign languages by students of higher education institutions of Ukraine is characterized, as well as the peculiarities of the involvement of artificial intelligence in such classes.

The practical experience of using MyEnglishLab, the possibilities of the Moodle, Google Classroom, Sakai platforms were analyzed; online services – Busuu, LinguaLeo, Lang-g. The excellence of Google Translate, Assistant, ChatGPT is outlined. The expediency of the constant use of such innovations during distance learning of foreign language learners in universities of Ukraine is considered. The advantages and disadvantages of the constant involvement of scientific and pedagogical workers of higher education institutions of our country in foreign language classes under the professional direction of innovative technologies and platforms are highlighted.

Key words: scientific and pedagogical workers of higher education institutions of Ukraine, students, martial law, distance learning, teaching English, online educational platforms, artificial intelligence.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.2.13>

Плавуцька І.Р.,

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри української
та іноземних мов
Тернопільського національного
технічного університету
імені Івана Пулюя

Мартиць Ю.М.,

канд. мед. наук,
асистент кафедри дитячої стоматології
Тернопільського національного
медичного університету
імені І.Я. Горбачевського

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Наша держава продовжує поступово інтегруватись в європейський соціально-економічний простір. Цінностями нинішнього українського соціуму

є: людяність, безпека, співдія, креативність, підприємливість, інновативність тощо. Освітній процес вищих шкіл України сприяє підготовці компетентних фахівців, культурних особистостей.

Навчання та професійна діяльність спеціалістів різних галузей беззаперечно пов'язані з використанням цифрових технологій. Комп'ютерний інструментарій повноцінно забезпечує швидкий пошук необхідної інформації, мультифункціональність кваліфікованих кадрів. Не менш важливими для них є базові рівні знань державної та англійської мови для комунікацій з одногрупниками, викладачами, колегами, бізнес-партнерами.

Керівництво закладів вищої освіти має підтримувати розвиток цифрової грамотності у науково-педагогічних працівників і студентської молоді для реалізації якісного дистанційного навчання. Різноманітні онлайн-платформи, сервіси, системи штучного інтелекту можна використовувати для зацікавлення, унаочнення, самостійних робіт, зокрема на заняттях з іноземних мов в умовах військового стану в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Різні аспекти дистанційної освіти у вишах України дослідили І. Ляшенко, Г. Маринченко, В. Прибилова, О. Романовська, С. Сисоєва, Г. Ткачук, Г. Шевчук та інші [14, с. 205]. Українські науковці, які описали актуальні методики навчання іноземних мов здобувачів закладів вищої освіти – О. Бігич, О. Борецька, С. Ніколаєва, О. Пометун, О. Тарнопольський, П. Фенрих, П. Шевчук [8, с. 122]. Форми самостійної роботи студентів на заняттях з іноземних мов за професійним спрямуванням вивчили В. Буряк, Є. Голтан, М. Данилов, І. Ісаєва, Т. Кравчина, М. Махмутов, А. Усова тощо [5, с. 242].

Поява, розвиток та особливості використання штучного інтелекту в галузі освіти, зокрема з метою опанування іноземних мов здобувачами вищих шкіл України, осмислили Л. Вікторова, С. Горбенко, О. Зубенко, О. Коротун, А. Кочарян, К. Мамчур, О. Порохова [3, с. 80–84]. Онлайн-платформи, сервіси та додатки частково проаналізували К. Геворгян, О. Горицька, Т. Дернова, О. Кохан, О. Ланських, І. Рябцева, В. Синякова, Н. Сливка [6, с. 18–19; 4, с. 47].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Огляд низки праць науковців дотичних до теми статті засвідчує, що досліджувалась переважно специфіка викладання іноземних мов професійного спрямування на філологічних та немовних спеціальностях, особливості дистанційного навчання у вишах нашої держави, сучасні методики проведення занять англійською мовою. Наше ключове завдання полягає у ґрунтовному аналізі поширених освітніх онлайн-платформ, сервісів та додатків для більш якісного навчання іноземних мов майбутніх професійних кадрів різних напрямів підготовки. Доцільно порівняти та узагальнити ідеї щодо необхідності та періодичності їх застосування під час дистанційного освітнього процесу в українських вишах. Поступова цифровізація суспільства повинна зацікавлювати

до пізнання нового, економити час для пошуку та полегшувати засвоєння іншомовної інформації.

Мета статті: розкриття понять «компетентність», «дистанційне навчання», «штучний інтелект»; аналіз мети вищої освіти в Україні; висвітлення сутності та видів синхронних та асинхронних засобів навчання; огляд недоліків та переваг дистанційної освіти у вишах; дослідження ключових проблем щодо якісного засвоєння іноземних мов студентами закладів вищої освіти та способів їх уникнення; з'ясування актуальних методів та форм викладання іноземних мов, зокрема англійської для здобувачів вищих шкіл; окреслення цілей самостійної роботи на заняттях з іноземних мов; вивчення необхідності цифрового інструментарію для дистанційного викладання іноземних мов; характеристика історії виникнення штучного інтелекту та напрямів його застосування, перспективи розвитку; аналіз та практичний досвід використання деяких інтерактивних онлайн-платформ, сервісів, додатків; осмислення необхідності застосування систем штучного інтелекту на заняттях з іноземних мов для студентів закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання та воєнного часу.

Виклад основного матеріалу. З другої половини 2019 р. заклади освіти нашої держави почали переходити на дистанційний формат роботи. COVID-19 та повномасштабне вторгнення РФ на територію України (з 24 лютого 2022 р.), безперечно, змінили усі сфери життя українців. Навантаження на здобувачів та педагогічних працівників збільшилось у декілька разів. Безпека нині на першому місці. Навчання, на жаль, зараз не завжди дотичне до принципів доступності та безперервності. У нинішніх реаліях дещо зменшити обсяг та тривалість виконання завдань реально за допомогою різноманітних цифрових технологій, зокрема онлайн-платформ, сервісів, застосунків тощо.

Навіть під час воєнного стану в країні мета вищої освіти нашої держави не змінилась. Згідно з Законом України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. вона полягає у підготовці конкурентоспроможних фахівців різних спеціальностей для забезпечення ринку праці, потреб суспільства, інноваційного розвитку держави [6]. З дитячих садків навчання базується на компетентнісному підході. Своєю чергою, компетентність – це «здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок...цінностей...» (ст. 1) [6].

Дистанційне навчання – це віддалений освітній процес, котрий реалізується за допомогою комп'ютерного інструментарію, самостійної роботи, інтерактивної взаємодії здобувачів між собою та з педагогічними працівниками. Таке навчання має бути рівноцінним з очним / заочним. Завдання обов'язково повинні диференціюватись

та індивідуалізуватись. За допомогою цифрових засобів комунікації підтримується синхронна (безпосередня) та асинхронна (із затримкою в часі) взаємодія. До синхронних додатків відносять Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, Viber, WebinarJam. Асинхронні засоби охоплюють Google Classroom, Moodle, електронні пошти, блоги, онлайн-платформи для самонавчання тощо. Для якісного засвоєння іноземних мов потрібні й традиційні інструменти – підручники, методичні посібники, конспекти лекцій. Загалом, дистанційна форма освіти в українських вишах має свої плюси та мінуси. Недоліки доволі значні, а саме велике фізично-психологічне навантаження учасників процесу навчання, недосконалість комп'ютерних систем, академічна недоброчесність (плагіат, особливо письмових завдань), низькі рівні самодисципліни та вмотивованості студентської молоді. До переваг такої освіти належать: мобільність здобувачів (можливість працювати в Україні чи за кордоном), темп засвоєння матеріалів, анонімність успішності, розвиток самонавчання. Науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти доцільно періодично перевіряти рівні засвоєного студентами, оскільки письмові роботи без обмежень у часі та допоміжних матеріалів не є показниками обізнаності високих рівнів. Краще пропонувати в таких умовах творчі чи проєктні завдання [4, с. 48–49; 14, с. 205–209].

У нашій державі здобувачі вищої освіти різних спеціальностей вивчають іноземну за професійним спрямуванням, здебільшого англійську, а також отримують професійну інформацію нею. Особливо на нефілологічних галузях підготовки заняття з іноземних мов мають бути інтегрованими з фаховими дисциплінами. Студенти повинні навчитись оперувати професійною іншомовною термінологією, підтримувати ділові комунікації з іноземцями. Проблеми вивчення іноземних мов українськими здобувачами вищої освіти наступні: низькі початкові рівні знань іноземних мов (після завершення шкіл), малі терміни для засвоєння у вишах, невмотивованість, відсутність розмовної практики, мінімальні вимоги викладачів та результати студентів. У кінцевому підсумку такі здобувачі не навчаться виконувати фахові завдання самостійно та якісно. Якби там не було, але навіть у сьгоднішніх реаліях нашої держави доречно збільшувати тривалість вивчення та кількість навантаження з іноземних мов для студентської молоді. Не завадить періодична інтерактивна взаємодія здобувачів з однокласниками та науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти. Мовленнєва комунікація та спільне виконання завдань, хоч і за допомогою цифрових програм, додатків, з обов'язковим коментуванням, рекомендаціями від викладачів позитивно вплинуть на студентство [1, с. 52–53].

Цікаве дослідження щодо мотивації до вивчення іноземних мов (англійської та німецької) провела викладачка Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Ткаченко Я.А. За результатами анонімних опитувань виявилось, що нині 73 % здобувачів закладу хочуть відвідувати постійно такі заняття, 27 % – періодично, а 21 % – не бажають зараз навчатись. Згідно з іншим анкетуванням 38 % мають періодичні перебої з інтернетом та технічними засобами. Структурні компоненти дистанційних занять з іноземних мов лишаються незмінними. Після комунікативного вступу викладачам варто пояснення поєднувати з вправами на удосконалення читання, аудіювання, лексики та граматики, мовлення, письма студентів. Усі ці види робіт можливо реалізувати за допомогою цифрових технологій. Наприклад, для демонстрації лексичних одиниць підійде платформа Quizlet, для тренувань з граматичними конструкціями – Wordwall [12, с. 73–74].

До сучасних методів навчання у вишах, у тому числі й на заняттях з іноземних мов, належать: критичний аналіз літератури, експертні огляди, проєкти, кейси, кооперації, інтерв'ю, дискусії, колоквиуми, рольові ігри. Допоміжними вважаються спостереження, бесіди, анкетування, тестування, моделювання. Все це і є інтерактивними методами викладання, тобто навчання іноземних мов у процесі активності, співпраці студентів з викладачами. Відмітимо, що за статистикою найбільш поширеними є дискусії (89 %), круглі столи (80 %), рольові ігри (77 %), мозкові атаки (74 %), проєкти (65 %) [8, с. 122–123]. У нинішніх умовах освіти в Україні більше завдань для здобувачів різних напрямів підготовки пропонується у формах самостійних робіт (тестування; проведення різних типів конференцій; письмові результати діяльності (есе, твори, реферати); складання опитувальників для обговорення на заняттях; створення мультимедійних презентацій чи відеоматеріалів тощо). Все це допомагає виробити у студентів навички самоосвіти, мислення, цілеспрямованості, вміння працювати з іншомовними джерелами інформації, підтримувати діалог [5, с. 242–244].

Значення цифрових технологій у навчанні в умовах воєнного стану в країні доволі велике. Комп'ютерний інструментарій забезпечує доступ до всього потоку інформації. Програми, у яких можна обирати чи вставляти лексичні одиниці в текст вважаються найпростішими. Складнішими є ті, котрі виправляють помилки у надрукованому, надають автентичні письмові відповіді. Додатки із вбудованими перекладачами, словниками можна без проблем встановлювати на смартфоні. Можливостей для вивчення іноземних мов за допомогою інновацій нині безліч, але не варто забувати про переважаність зору, можливу

недостовірність мережевої інформації, необхідність мовленнєвих комунікацій [13, с. 420–424].

Нейромережі повноцінно допомагають учасникам освітнього процесу у підготовці та виконанні завдань (класифікації, синтез, генерації, розв'язання задач, розпізнання мов і облич, виявлення закономірностей та інше). Наприклад, розробники Google Translate вже працюють над емоційним розпізнанням голосових повідомлень. У найближчому майбутньому спектр застосувань нейронних мереж розшириться, зокрема для освіти та науки. Штучний інтелект – це похідне від нейромереж, яке направлено на пошук, обробку інформації, результат. Найпоширенішими інструментами штучного інтелекту для реалізації дистанційного навчання, зокрема з іноземних мов, є: Meet, Zoom, SendPulse, AitabyKnewton, Querium, Duolingo, Thinkster. Гарними віртуальними помічниками й зручними у використанні мережевими засобами є чат-боти (Google Assistant, ChatGPT, Siri). Вони теж підходять для самостійного вивчення іноземних мов, зокрема обміну голосовими повідомленнями. Загалом, досягти позитивних результатів студентам реально, поєднуючи індивідуальне засвоєння зі співпрацею з викладачами-модераторами [7, с. 48–53].

Історія розвитку штучного інтелекту розпочалась фактично з 1623 р. В. Шикард сконструював механічну цифрову обчислювальну машину. 1643 р. Б. Паскаль продемонстрував світовій спільноті лічильну «паскаліну». Відтоді була започаткована «ера інформаційних систем». 1956 р. відкрили першу програму штучного інтелекту «Логік-Теоретик» (А. Ньюел, Г. Саймон, К. Шоу). Суть її зводилась до лабіринтових підборів цифр. У 1970 р. започатковано було DENDRAL для побудови формул хімічних з'єднань. Поступово відкриття такого характеру збільшуються. У наші дні розвиток штучного інтелекту не стоїть на місці. Всі онлайн-платформи, додатки містять такі елементи. Ключовими галузями його застосування є: медицина, освіта, дизайн, менеджмент, лінгвістика, психологія. Перспективи розвитку цієї галузі в Україні чималі, але потрібні капіталовкладення та безпечне середовище. Але є і загрози від тотальної роботизації, зокрема безробіття, нелогічні технічні рішення, маніпулювання людьми. Важливо у цій сфері дотримуватись балансу між інтелектуальною працею особистостей та машин [10, с. 10–35].

Хмарні технології необхідні для кращого засвоєння іншомовної інформації. Візуалізація безперечно впливає на довготривале запам'ятовування іноземної лексики. Іншомовну компетенцію здобувачів можливо формувати через прослуховування аудіоматеріалів чи перегляди фільмів з субтитрами й, звичайно, за допомогою різних застосунків. Важливо, щоб інтерактивні освітні платформи

відповідали критеріям: доступність (безплатність), зрозумілий інтерфейс, мультимедійність (зображення, анімації), інтерактивність (взаємодія з іншими учасниками), методично-обґрунтований підбір електронного контенту та завдань, можливість контролю результатів навчання студентів та зворотного зв'язку, доступність індивідуалізації та часових обмежень. Активно використовуються всіма учасниками освітнього процесу для підготовки до занять з іноземних мов інструменти для створення презентацій: Genially, Video Puppet, Screencast-o-Matic; інтерактивних вправ – Kahoot, Plickers, Learningapps, Quizlet; тестів – OnlineTestPad, iLearn, Stepik, Testmoz, Google Forms, Socrative, Answergarden. Масовими (відкритими) інтерактивними платформами для якісного вивчення іноземних мов є: Coursera, Duolingo, XeuetangX, LernEnglish, FutureLearn, BBC Learning English, Udacity, Livemocha, Callan Method, Khan Academy. На Duolingo можна пройти аудіювання, вправи із перекладу. За один лише курс студентам реально засвоїти понад 2000 нових слів. LernEnglish від British Council забезпечує проходження тесту для визначення рівнів володіння іноземними мовами, а потім пропонуються відповідні завдання. Наявна можливість відеозустрічей з викладачами. BBC Learning English є платформою для створення інтерактивних вправ, візуальних матеріалів. Здобувачі за допомогою них можуть удосконалити зорову та слухову пам'ять, вимову окремих слів, цілих речень. Livemocha дещо відрізняється від попередніх систем. Головне її призначення – це пошук співрозмовників, носіїв мов для набуття практичного досвіду з опанування англійською. Callan Method пропонує навіть написання диктантів, які перевіряють іноземні викладачі, носії мови. Тут дуже багато аудіоверсій підручників, літератури. Як бачимо, різноманіття платформ для якісного засвоєння іноземних мов величезне. Масові онлайн-платформи сприяють пришвидшенню вивчення іншомовної інформації шляхом правильного підбору завдань для виконання студентами із врахуванням їх потреб та професійних прагнень. Але справжню мотивацію до освітнього процесу можуть надати лише люди, зокрема викладачі, одногрупники тощо [6, с. 20–22].

Штучний інтелект на заняттях з іноземних мов зацікавлює здобувачів, економить їх час. Проте його варто використовувати чесно, особливо під час написання текстів. Плагіат – це проблема нинішніх студентів та науковців. Штучний інтелект, хай там як, не пише унікальні роботи, а лише копіює шматками з різних мережеских джерел. Доволі досконалою онлайн-платформою для викладання іноземних мов є MyEnglishLab. Нею користуються провідні заклади вищої освіти України. MyEnglishLab має рівневі завдання та обмежує їх термінами виконання, пропонує різні тренування

та контролі, відстежує прогрес засвоєного здобувачами тощо. Цікаво, що додаток до всіх завдань має поради, ключі. Викладачі можуть переглядати автоматичні звіти успішності, прогрес студентів. Moodle – модульна програма для дистанційного або змішаного навчання. Вона популярна в усьому світі, зокрема у Державному університеті Нью-Йорка, Відкритому університеті Великої Британії. Весь матеріал згрупований по модулях, темах, розділам. Moodle обмежує здобувачів у часі, зокрема кожен тиждень навчання є окремою секцією. Науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти повинні зважати на комп'ютерну обізнаність студентів, давати поради за необхідності. Мову платформи можна обирати [3, с. 82–85; 11, с. 144–150].

Ще простіший інтерфейс містить Google Classroom. Дуже зручно, що він інтегрований із Google Docs, Gmail, Drive. Здобувачі мають можливість редагувати свої профілі, виконані завдання (фото та документи). Платформа нагадує про події (лекції, практичні). Є чат для обміну інформацією з викладачами. До речі, до документів реально надавати спільні доступи для внесення змін. Є можливість відеозв'язку. На платформі Sakai науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти можуть усі завдання викласти відразу на тиждень чи семестр, а вони будуть з'являтися відповідно до виставлених дат. Вправи доступно відправити відразу всім або конкретним студентам. Можливо розробляти тести, індивідуальні завдання.

Поширеними серед мережевих користувачів є онлайн-сервіси – Busuu, LinguaLeo, Lang-g. Busuu має чимало автентичних матеріалів для опрацювання, але замало граматичних вправ. Кожен може спробувати себе не тільки в ролі здобувача знань, але й педагога, носія конкретної мови. Є онлайн-уроки у записі та можливість спілкуватись з іншими користувачами. LinguaLeo допомагає розширити словникові запаси студентів через аудіо книги, пісні, відео. Система за допомогою тесту під час реєстрації встановлює рівні іноземних мов майбутніх користувачів та коло інтересів. Далі LinguaLeo створює персональний навчальний план та надсилає до особистих кабінетів здобувачів. Lang-g містить розважальні, ігрові елементи, але направлений на розвиток написання іншомовних текстів (есе, творів). Перевірку здійснюють носії мов [9, с. 320–322; 15].

Висновки. Отже, детально проаналізувавши низку літератури та сайти деяких онлайн-платформ, сервісів, додатків можна стверджувати, що вивчати іноземні мови у нинішніх реаліях в Україні та викладати ними можливо. Викладання у вищих школах дисциплін професійного спрямування англійською з використанням технічних новацій та штучного інтелекту доволі ефективно для засвоєння іншомовної інформації, розвитку читання, говоріння та письма студентами.

Науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти варто поєднувати комп'ютерні технології з актуальними формами, методиками навчання, синхронну та асинхронну взаємодію зі здобувачами. Найбільш поширеними платформами для опанування іноземних мов є: Moodle, Google Classroom, Duolingo, Sakai, LernEnglish, BBC Learning English, Callan Method, Livemocha, а онлайн-сервісами – Busuu, LinguaLeo, Lang-g тощо. Широко використання є й чат-боти, зокрема Google Assistant, ChatGPT, Siri. Постійне залучення таких новацій варто поєднувати із безпосереднім спілкуванням студентів із викладачами, однокурсниками, носіями мов. Головне не перевантажувати здобувачів, а зацікавлювати та мотивувати до навчання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Давиденко О.Б., Задорожна Т.П. Проблеми вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях у умовах дистанційної форми навчання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Т. 1. Вип. 84. С. 51–54.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 23.08.2023).
3. Зубенко О.В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 27. С. 80–85.
4. Кохан О.М. Онлайн ресурси у викладанні іноземної мови в умовах дистанційного навчання. *Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов: тези доповідей*, 15 лютого 2022 р., Київ / редкол.: Латигіна А.Г. та ін. Київ, 2022. С. 47–50.
5. Кравчина Т.В. Удосконалення самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови професійного спрямування. *Фізико-математична освіта*. 2018. Вип. 1 (15). С. 241–245.
6. Ланських О.Б., Дернова Т.А., Рябцева І.А. Роль інтерактивних платформ у вивченні іноземних мов. *Інноваційна педагогіка. Серія: «Теорія та методика навчання (з галузей знань)»*. 2022. Т. 2. Вип. 44. С. 18–23.
7. Мар'єнко М., Коваленко В. Штучний інтелект та відкрита наука в освіті. *Фізико-математична освіта*. 2023. Т. 38, Вип. 1. С. 48–53.
8. Новак І.М. Інтерактивні методи навчання іноземних мов. *Інноваційна педагогіка. Серія: «Теорія і методика професійної освіти»*. 2021. Т. 1. Вип. 32. С. 121–125.
9. Романюк С.М. Дистанційне навчання іноземної мови: порівняльний аналіз сучасних платформ та онлайн-сервісів. *Вісник Дніпропетровського університету імені А. Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. 2016. Вип. 1 (11). С. 318–325.
10. Савченко А.С., Синельников О.О. Методи та системи штучного інтелекту: навчальний посібник. Київ: Національний авіаційний університет, 2017. 190 с.

11. Свиридюк О., Веремюк Л. Використання платформи Moodle та онлайн додатка MyEnglishLab в процесі викладання іноземних мов. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 142–151.

12. Ткаченко Я.А. Особливості викладання іноземних мов в умовах воєнного стану. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*. 2022. Вип. 1. С. 72–75.

13. Четверик В.К. Роль цифрових технологій у самостійному вивченні іноземної мови: переваги та недоліки. *Інформаційні технології в освіті та*

науці: збірник наукових праць. Вип. 13. Мелітополь-Запоріжжя: Однорог Т.В., 2023. С. 414–424.

14. Шевчук Г.Й. Дистанційне навчання у вищій школі: переваги, недоліки, перспективи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. 2021. Вип. 79. С. 205–209.

15. Як легко перейти на викладання англійської онлайн: 7 додатків і платформ. URL: <https://greencountry.com.ua/journal/read/yak-legko-perejti-na-vikladannya-anglijskoi-onlajn> (дата звернення 23.08.2023).